

พัฒนาระบบบัญชีวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มผลิตภัณฑ์เครื่องแกงตำมือ
บ้านเกาะแก้ว จังหวัดสงขลา

Developing an Accounting System for Community Enterprises: A Case
Study of the Hand-Pounded Curry Paste Product Group,
Ban Koh Taew, Songkhla Province

วัลย์ลักษณ์ กาญจนเสถียร^{1*} จุไรรัตน์ ทองบุญชู² และ นารีรัตน์ แยนนา³

^{1,2,3} หลักสูตรบัญชีบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

Walailak Karnajanasatian^{1*} Jurairat thongboonchoo² and Nareerat Yana³

^{1,2,3} Bachelor of Accountancy Program, Faculty of Management, Songkhla Rajabhat University

Corresponding author E-mail: walailak.ka@skru.ac.th*

บทคัดย่อ

ระบบบัญชีที่ดีช่วยให้วิสาหกิจชุมชนบันทึกรายได้ รายจ่าย หนี้สิน และลูกหนี้ได้ถูกต้องครบถ้วน ส่งผลให้บริหารเงินหมุนเวียนกับสินค้าคงเหลือได้มีประสิทธิภาพ ลดโอกาสขาดทุน อีกทั้งช่วยเพิ่มโอกาสเข้าถึงสินเชื่อ ด้วยหลักฐานทางการเงินที่น่าเชื่อถือ และสนับสนุนการตัดสินใจวางแผนธุรกิจได้ งานวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวทางการจัดทำบัญชีและลักษณะการประกอบการ 2) เสนอรูปแบบแนวทางการจัดทำบัญชีที่เหมาะสม และ 3) พัฒนาระบบบัญชีสำหรับการตัดสินใจของกลุ่มผลิตภัณฑ์เครื่องแกงตำมือ บ้านเกาะแก้ว จังหวัดสงขลา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือสมาชิกวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเครื่องแกงตำมือ จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบประเมินความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า เดิมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนยังขาดระบบการบันทึกบัญชีที่เป็นมาตรฐาน ผู้วิจัยจึงได้พัฒนาระบบบัญชีที่เหมาะสมซึ่งประกอบด้วย แบบฟอร์มบันทึกรายรับ-รายจ่าย รายงานสินค้าคงเหลือ และรายงานสรุปผลการดำเนินงานรายเดือนและรายปี ผลการประเมินความพึงพอใจต่อระบบบัญชีที่พัฒนาขึ้นในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.64 โดยด้านที่ได้รับความพึงพอใจสูงสุดคือ ข้อมูลบัญชีที่ได้รับช่วยให้สมาชิกทราบต้นทุนและกำไรที่แท้จริง ส่งผลให้การบริหารจัดการและการตัดสินใจทางการเงินของกลุ่มมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น นอกจากนี้งานวิจัยยังพบว่า ความเรียบง่ายของระบบบัญชีและความสอดคล้องกับบริบทผู้ใช้งาน เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการนำระบบบัญชีไปใช้จริงในวิสาหกิจชุมชน

คำหลัก: ระบบบัญชี, วิสาหกิจชุมชน, การตัดสินใจ, เครื่องแกงตำมือ

Abstract

appropriate accounting system can accurately record revenue, expenses, debts, and accounts receivable with the use of an effective accounting system. In addition to lowering the risk of losses and improving credit availability through reliable financial documentation, this leads to effective working capital and inventory management and supports well-informed business planning decisions. This research aimed to: 1) examine accounting practices and business characteristics; 2) propose appropriate accounting guidelines; and 3) develop a decision-oriented accounting system for the Hand-Pounded Curry Paste Community Enterprise in Ban Koh Taew, Songkhla Province. The study utilized a sample of 20 community enterprise members. Research instruments comprised in-depth interviews and satisfaction assessment scales. Data analysis was conducted using descriptive statistics, specifically percentage, arithmetic mean, and standard deviation. Preliminary results indicated that the enterprise

lacked a standardized accounting framework. To address this, the researchers developed a customized accounting system incorporating income and expense ledgers, inventory reports, and comprehensive monthly and annual financial summaries. Post-implementation evaluation revealed that overall satisfaction with the system with a mean score of 4.64. The most significant satisfaction factor was the simplicity and clarity of the accounting document formats. Furthermore, the accounting information generated enabled members to accurately determine production costs and net profits, thereby enhancing financial management efficiency and facilitating data-driven decision-making for the enterprise. Additionally, the study discovered that the practical implementation of accounting systems in community businesses is significantly influenced by the system's ease of use and compatibility with user context.

Keywords: Accounting System, Community Enterprise, Decision Making, Hand-Pounded Curry Paste

1. บทนำ

การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน มักจะประสบปัญหา ในด้านการบริหารจัดการด้านการเงิน โดยมีสาเหตุสำคัญ คือ วิสาหกิจชุมชนไม่ให้ความสำคัญในการจัดทำบัญชีเท่าที่ควร อีกทั้ง ผู้ทำบัญชีไม่มีความรู้พื้นฐานด้านการบัญชี ประกอบกับการเปลี่ยนตัวผู้จัดทำบัญชีบ่อย ทำให้ขาดความต่อเนื่อง นอกจากนี้ ผู้นำกลุ่มยังไม่เห็นความสำคัญและความจำเป็นของการจัดทำบัญชี [1] เช่นเดียวกับกับกลุ่มเครื่องแกงตำมือบ้านเกาะแก้ว ที่มีปัญหาในด้านบุคลากรที่ขาดความรู้ความสามารถในการจัดทำบัญชี [2], [4]

จากการทบทวนงานวิจัยที่ผ่านมา พบว่า ส่วนใหญ่เน้นศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชน แต่ยังคงขาดงานวิจัยที่มุ่งเน้นการ พัฒนาระบบบัญชีและทดลองใช้จริงในบริบทพื้นที่ [1], [2], [5] อย่างไรก็ตาม ยังพบอีกว่าช่องว่างขององค์ความรู้ (Research Gap) คือ การขาดรูปแบบระบบบัญชีที่เหมาะสมกับบริบทของวิสาหกิจชุมชนขนาดเล็กที่สามารถนำไปใช้ได้จริงและประเมินผลเชิงประจักษ์

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาระบบบัญชีของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์เครื่องแกงตำมือบ้านเกาะแก้ว ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา เพื่อช่วยให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนนี้มีบุคคลากรที่มีความรู้ในการจัดทำบัญชี เพื่อจะได้นำข้อมูลทางบัญชีมาใช้ในการพัฒนาประสิทธิภาพในการดำเนินงาน เพิ่มความสามารถในการแข่งขัน และเจริญเติบโตอย่างยั่งยืนในการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นต่อไป

2. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

เพื่อประเมินสภาพการณ์และหาแนวทางพัฒนาระบบบัญชี โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร คือ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเครื่องแกงตำมือบ้านเกาะแก้ว จังหวัดสงขลา จำนวน 20 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เนื่องจากเป็นจำนวนสมาชิกทั้งหมดของวิสาหกิจชุมชน จึงใช้วิธีการศึกษาทั้งประชากรซึ่งเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการดำเนินงานของกลุ่ม

2.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไป 2) ความรู้ความเข้าใจด้านการทำบัญชี (มาตรวัดแบบ Likert Scale 5 ระดับ) และ 3) ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม 4) แบบสอบถามความพึงพอใจจากการใช้ระบบบัญชี

2.1.3 การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) เพื่ออธิบายลักษณะทางประชากรศาสตร์ และใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) พร้อมส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สำหรับวิเคราะห์ระดับความรู้ความเข้าใจ และความพึงพอใจ

2.2 ขั้นตอนการดำเนินการ ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

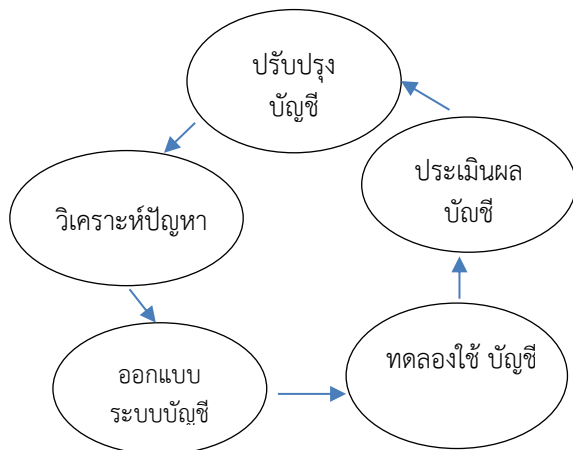
2.2.1 เตรียมการ ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบัญชีวิสาหกิจชุมชนเพื่อกำหนดกรอบแนวคิด

2.2.2 สร้างเครื่องมือ พัฒนาแบบสอบถามตามวัตถุประสงค์และตัวแปรที่ศึกษา โดยผ่านการตรวจสอบความถูกต้องจากผู้เชี่ยวชาญหาค่า IOC มาปรับปรุงและนำไปทดลองใช้ (Try Out) ก่อนนำไปใช้จริง

2.2.3 เก็บรวบรวมข้อมูล ลงพื้นที่เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผ่านแบบสอบถามข้อมูล และแบบสอบถามความพึงพอใจจำนวน

20 ชุด

2.2.4 วิเคราะห์และสรุปผล นำข้อมูลมาประมวลผลทางสถิติ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำผลการศึกษามาเป็นฐานในการออกแบบระบบบัญชีที่เหมาะสมกับบริบทของกลุ่ม และสำรวจความพึงพอใจของการใช้ระบบบัญชี ตามกระบวนการ ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ขั้นตอนพัฒนาระบบบัญชี

2.2 วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาลักษณะแนวทางการจัดทำบัญชี ลักษณะการประกอบกิจการของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเครื่องแกงตำมือบ้านเกาะแก้ว จังหวัดสงขลา
2. เพื่อเสนอรูปแบบแนวทางการจัดทำบัญชีที่เหมาะสม
3. พัฒนาระบบบัญชีเพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลในการบริหารและการตัดสินใจ

3. ผลการวิจัย

3.1 ข้อมูลลักษณะทั่วไปของสมาชิกกลุ่ม

ข้อมูลทั่วไปของสมาชิก ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ และระดับการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 100 มีอายุระหว่าง 51-60 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 40 รองลงมาคือ มีอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 35 และอายุ 41-50 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 20 และอายุ 21-30 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 5 ตามลำดับ สถานภาพส่วนใหญ่ เป็นการสมรส จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 65 รองลงมาคือ โสด จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 20 และหย่าร้าง จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 15 ตามลำดับ การศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษา จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 55 รองลงมา ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 20 และระดับปริญญาตรี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 15 และ

อนุปริญญา จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 10 ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสมาชิกของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์เครื่องแกงตำมือบ้านเกาะแก้ว

	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ	หญิง	20	100
	รวม	20	100
อายุ	มากกว่า 60 ปี	7	35
	51-60	8	40
	41-50	4	20
	21-30	1	5
	รวม	20	100
สถานภาพ	สมรส	13	65
	โสด	4	20
	หย่าร้าง	3	15
	รวม	20	100
ระดับการศึกษา	ประถมศึกษา	11	55
	มัธยมศึกษา	4	20
	ปริญญาตรี	3	15
	อนุปริญญา	2	10
	รวม	20	100

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านอาชีพ รายได้หลัก ที่อยู่อาศัยและสัญชาติ พบว่า กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามโดยส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นแม่บ้าน จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 55 รองลงมาจะเป็นเกษตรกร จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 25 และค้าขาย จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 10 และพนักงาน/ลูกจ้าง จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 10 รายได้หลักของผู้จัดทำวิสาหกิจส่วนใหญ่ จะต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 60 รองลงมาไม่มีรายได้ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 15 และรายได้ 5,001-10,000 บาท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 10 และรายได้ 10,001-15,000 บาท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 10 และรายได้ 15,001-20,000 บาท จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 5 ตามลำดับ ที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่เป็นบ้านส่วนตัว จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 75 และรองลงมาเป็นบ้านที่เจ้าของบ้าน จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 25 ตามลำดับ สัญชาติเป็นสัญชาติไทยทั้งหมด จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสมาชิกของวิสาหกิจชุมชน กลุ่มผลิตภัณฑ์เครื่องแกงตำมือบ้านเกาะแก้ว (ต่อ)

	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพหลัก	แม่บ้าน	10	55
	เกษตรกร	5	25
	ค้าขาย	2	10
	พนักงาน/ลูกจ้าง	2	10
	รวม	20	100
รายได้หลัก	ต่ำกว่า 5,000 บาท	12	60
	ไม่มีรายได้	3	15
	5,001-10,000 บาท	2	10
	10,001-15,000 บาท	2	10
	15,001-20,000 บาท	1	5
	รวม	20	100
ที่อยู่อาศัย	บ้านส่วนตัว	15	75
	บ้านที่มีเจ้าของบ้าน	5	25
	รวม	20	100
สัญชาติ	ไทย	20	100
	รวม	20	100

จากตารางที่ 1 และ 2 สะท้อนให้เห็นว่า สมาชิกส่วนใหญ่ของวิสาหกิจชุมชนเป็นกลุ่มผู้สูงอายุและมีระดับการศึกษาไม่สูงมาก ซึ่งอาจเป็นข้อจำกัดสำคัญต่อการจัดทำบัญชีที่มีความซับซ้อน ดังนั้น การออกแบบระบบบัญชีจึงควรคำนึงถึงความเรียบง่าย เข้าใจง่าย และเหมาะสมกับศักยภาพของผู้ใช้งานเป็นสำคัญ

3.2 ความรู้ด้านการทำบัญชี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้ด้านการทำบัญชีของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์การทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์เครื่องแกงตำมือบ้านเกาะแก้ว ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.19 หากพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่ารระบบการจัดทำบัญชีของผลิตภัณฑ์เครื่องแกงตำมือบ้านเกาะแก้ว ความเข้าใจในประโยชน์ของการทำบัญชีส่งผลต่อการจัดทำบัญชีของกลุ่ม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.45 และกลุ่มมีการจดบันทึกรายรับรายจ่ายอย่างสม่ำเสมอ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.25 ทักษะในการจัดการสต็อกสินค้า ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.30 ความเข้าใจเกี่ยวกับการคำนวณกำไร ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.30 ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำงบการเงิน

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.10 ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับหลักการบัญชี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.00 ทักษะในการบันทึกข้อมูลทางการเงิน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.00 ความรู้เกี่ยวกับประเภทบัญชี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.95 มีทักษะในการคำนวณต้นทุน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.95 ความสามารถในการใช้โปรแกรมบัญชี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.60 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความรู้ด้านการทำบัญชี

ความรู้ด้านการทำบัญชี	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับหลักการบัญชี	3.00	0.65	ปานกลาง
2. ความรู้เกี่ยวกับประเภทบัญชี	2.95	0.69	ปานกลาง
3. ทักษะในการบันทึกข้อมูลทางการเงิน	3.00	0.79	ปานกลาง
4. ความสามารถในการใช้โปรแกรมบัญชี	2.60	0.75	ปานกลาง
5. ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำงบการเงิน	3.10	0.72	ปานกลาง
6. ทักษะในการคำนวณต้นทุน	2.95	0.76	ปานกลาง
7. กลุ่มมีการจดบันทึกรายรับรายจ่ายอย่างสม่ำเสมอ	3.25	1.02	ปานกลาง
8. ความเข้าใจในประโยชน์ของการทำบัญชีส่งผลต่อการจัดทำบัญชีของกลุ่ม	3.45	0.83	ปานกลาง
9. ความเข้าใจเกี่ยวกับการคำนวณกำไร	3.30	0.86	ปานกลาง
10. ทักษะในการจัดการสต็อกสินค้า	3.30	0.80	ปานกลาง
รวม	3.19	0.79	ปานกลาง

จากตารางที่ 3 สรุปได้ว่าสมาชิกกลุ่มมีความรู้ด้านการทำบัญชีในระดับปานกลาง โดยเฉพาะในด้านการใช้โปรแกรมบัญชีและการคำนวณต้นทุนยังอยู่ในระดับต่ำ แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาระบบบัญชีที่ไม่ซับซ้อน และสามารถใช้งานได้โดยไม่ต้องอาศัยทักษะทางเทคนิคขั้นสูง

3.3. ลักษณะการทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชน

การสำรวจลักษณะการทำบัญชีของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะการทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชน ผลปรากฏว่า กลุ่มมีการจัดทำบัญชีโดยใช้วิธีการจดบันทึกในสมุดบัญชีรายรับ-รายจ่าย เพียงอย่างเดียว [3], [4] และมีเพียงประธานกลุ่มเป็นผู้บริหารจัดการกลุ่มเพียงคนเดียว และรับผิดชอบหลายหน้าที่ในโครงสร้างการทำงานของกลุ่ม อีกทั้งยังพบว่ากลุ่มยังไม่มีมีการแบ่งแยกหน้าที่งานกันอย่างชัดเจนทำให้เกิดความซ้ำซ้อนและความผิดพลาดในระบบการบริหารจัดการกลุ่ม โดยเฉพาะระบบงานทางด้านบัญชี

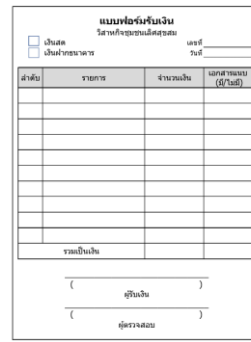

จากผลการศึกษา พบว่าการจัดทำบัญชีของกลุ่มยังขาดความเป็นระบบ และไม่มีการแบ่งหน้าที่อย่างชัดเจน ซึ่งส่งผลกระทบต่อความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูลทางการเงิน ดังนั้น จึงจำเป็นต้องพัฒนาระบบบัญชีที่มีโครงสร้างชัดเจน และสามารถลดความซ้ำซ้อนในการทำงาน

3.4 ข้อเสนอแนะแนวทางการทำบัญชีของวิสาหกิจ

การจัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชน เอกสารและรายงานการเงินที่สำคัญ ประกอบด้วย [3], [4]

1. เอกสารที่ใช้ในการบันทึกบัญชีประจำวัน
 - 1.1 เอกสารบันทึกรายรับ
 - 1.2 เอกสารบันทึกรายจ่าย
2. รายงานทางการเงิน จัดทำเป็นรายเดือน
 - 2.1 รายงานสรุปรายได้
 - 2.2 รายงานสรุปค่าใช้จ่าย
 - 2.3 รายงานเงินสดคงเหลือ
 - 2.4 รายงานเงินฝากบัญชีธนาคารคงเหลือ
 - 2.5 รายงานสินค้าคงเหลือ
3. รายงานทางการเงิน จัดทำเป็นรายไตรมาสหรือรายปี
 - 3.1 รายงานแสดงฐานะทางการเงิน (สินทรัพย์หนี้สิน และส่วนของผู้ถือหุ้น)
 - 3.2 รายงานผลการดำเนินงาน

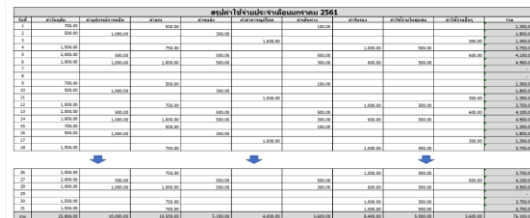
เอกสารที่ใช้ในการบันทึกบัญชีประจำวัน รายงานทางการเงินที่จัดทำเป็นรายเดือน และรายงานทางการเงินจัดทำเป็นรายไตรมาสหรือรายปี แสดงตัวอย่างดังรูปที่ 1-9

รูปที่ 2 ตัวอย่างเอกสารบันทึกที่รายรับ - รายจ่าย
ที่มา: คู่มือการจัดทำบัญชีและการเงินวิสาหกิจชุมชน

สรุปรายได้ประจำเดือนมกราคม 2561						
วันที่	ขายไปชุมชน	ขายแก่สมาชิก	ขายออกนอก	มูลค่าให้สืง	อื่นๆ	รวม
1	2,000.00	3,000.00				5,000.00
2		5,000.00	2,000.00		500.00	7,500.00
3	500.00	7,000.00		1,500.00		9,000.00
4	1,000.00		5,500.00		300.00	6,800.00
5	500.00	4,000.00		6,000.00	100.00	10,600.00
6	600.00		2,500.00			3,100.00
7		2,000.00	3,000.00	900.00		5,900.00
8					1,000.00	1,000.00
9	2,000.00	3,000.00				5,000.00
10		5,000.00	2,000.00		500.00	7,500.00
11	500.00	7,000.00		1,500.00		9,000.00
12	1,000.00		5,500.00		300.00	6,800.00
13	500.00	4,000.00		6,000.00	100.00	10,600.00
14	600.00		2,500.00			3,100.00
15		2,000.00	3,000.00	900.00		5,900.00
รวม	16,500.00	69,000.00	52,500.00	32,100.00	7,100.00	177,200.00

รูปที่ 3 ตัวอย่างรายงานสรุปรายได้

รูปที่ 4 ตัวอย่างรายงานสรุปรายค่าใช้จ่าย

รายงานเงินสดคงเหลือ				
ประจำเดือน.....				
วันที่	ยอดยกมา	รายรับ	รายจ่าย	คงเหลือ
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				

รูปที่ 5 ตัวอย่างรายงานเงินสดคงเหลือ

รายงานเงินฝากบัญชีธนาคาร ประจำเดือน.....				
วันที่	ยอดยกมา	รายรับ	รายจ่าย	คงเหลือ
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				

รูปที่ 6 ตัวอย่างรายงานบัญชีเงินฝากธนาคาร

รายงานสินค้าคงเหลือประจำเดือน.....												
ส.ค.	จ.ค.	ก.ค.	ค.ค.	ธ.ค.	พ.ค.	เม.ค.	มิ.ค.	ก.ค.	ค.ค.	ธ.ค.	พ.ค.	เม.ค.
1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												
12												
13												
14												
15												
16												
17												
18												
19												
20												

รูปที่ 7 ตัวอย่างรายงานสินค้าคงเหลือ

รายงานแสดงฐานะทางการเงิน วิสาหกิจชุมชนเลิศสุขสม ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561		หน่วย : บาท
สินทรัพย์		
เงินสด	100,000	
เงินฝากธนาคาร	200,000	
ลูกหนี้เงินให้กู้ยืม	50,000	
เงินเบิกล่วงหน้า	2,000	
รวมสินทรัพย์	352,000	
หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น		
หนี้สิน		
เจ้าหนี้การค้า	5,000	
เจ้าหนี้เงินกู้ยืม	10,000	
รวมหนี้สิน	15,000	
ส่วนของผู้ถือหุ้น		
ทุน	100,000	
กำไรสะสมยกมา	187,000.00	
กำไรระหว่างปี	1,342,997.00	
หัก เงินปันผลจ่ายในปี	(1,292,997.00)	
กำไรสะสมสุทธิ	237,000	
รวมส่วนของผู้ถือหุ้น	337,000	
รวมหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น	352,000	

รูปที่ 8 ตัวอย่างแสดงรายงานฐานะการเงิน

	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.
ยอดขาย	165,000	173,350	182,330	191,755
ค่าใช้จ่าย				
ต้นทุนขาย/ผลิต	40,000	42,025	44,199	46,472
ค่าแรง	15,750	16,540	17,385	18,280
ค่าขนส่ง	10,000	10,000	10,000	10,000
ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	10,000	10,000	10,000	10,000
รวมค่าใช้จ่าย	75,750	78,565	81,584	84,752
กำไรสุทธิ	89,250	94,785	100,746	107,003

รูปที่ 9 ตัวอย่างแสดงรายงานผลการดำเนินงาน

จากรูปที่ 1-9 แนวทางดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบสำคัญของระบบบัญชีสำหรับวิสาหกิจชุมชน ซึ่งควรครอบคลุมทั้งการบันทึกรายการประจำวัน การจัดทำรายงานทางการเงิน และการสรุปผลเพื่อการตัดสินใจ

3.5 ระบบบัญชีสำหรับวิสาหกิจชุมชน

ผลการออกแบบระบบบัญชี และเอกสารที่ใช้ในการบันทึกบัญชีประจำวัน รายงานทางการเงินที่จัดทำเป็นรายเดือน และรายงานทางการเงินจัดทำเป็นรายไตรมาสหรือรายปีของวิสาหกิจชุมชน แสดงดังรูปที่ 10-16

แบบฟอร์มรับเงิน
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเครื่องแกงตำบ้านเกาะแก้ว
 เงินสด เลขที่.....1.....
 เงินฝากธนาคาร/โอน วันที่: 17 ต.ค. 68.....

ลำดับ	รายการ	จำนวนเงิน	เอกสารแนบ มี/ไม่มี
1	รายได้จากการขาย	13,800	-
รวมเงินรับ		13,800	

(หนึ่งหมื่นสามพันแปดร้อยบาทถ้วน)

.....
ผู้รับเงิน
.....
ผู้ตรวจสอบ

แบบฟอร์มจ่ายสินค้า
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเครื่องแกงตำบ้านเกาะแก้ว เลขที่.....1.....
 เงินสด เลขที่.....15 ต.ค. 68.....
 เงินฝากธนาคาร

ลำดับ	รายการ	จำนวนเงิน	เอกสารแนบ มี/ไม่มี
1	พิธีเปิดงานเทศกาล	2,500	-
2	รถกระบะ	1,400	-
3	หม้อแกง	890	-
4	มอเตอร์	350	-
5	ข้าว	250	-
6	ซีเมนต์	285	-
7	ซีเมนต์	265	-
8	เบสิค	350	-
9	ซีเมนต์	280	-
10	สารพัด	150	-
11	ปูนซีเมนต์	300	-
12	สารพัด	480	-
รวมเงินจ่าย		7,460	

(เจ็ดพันสี่ร้อยหกสิบบาทถ้วน)

.....
ผู้จ่าย
.....
ผู้รับ

รูปที่ 10 เอกสารบันทึกการขายรับ - รายจ่าย

รายงานสรุปรายได้ประจำเดือน วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเครื่องแกงตำบ้านเกาะแก้ว สรุปรายได้ประจำเดือน ตุลาคม พ.ศ. 2568					
วันที่	ขายในชุมชน	ขายนอกสถานที่	ขายออนไลน์	อื่นๆ	รวม
2	6,000	11,800			17,800
5	1,800				1,800
10	630	600			12,300
17	7,500	6,300			13,800
21	6,700	8,300			15,000
25	8,500	3,800			12,300
30		11,800			11,800
รวม	31,130	42,600			84,800

รูปที่ 11 รายงานสรุปรายได้

รายงานสรุปรายจ่ายประจำเดือน วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเครื่องแกงตำบ้านเกาะแก้ว สรุปรายจ่ายประจำเดือน ตุลาคม พ.ศ. 2568							
วันที่	ค่าวัตถุดิบ	ค่าอุปกรณ์	ค่าแรงงาน	ค่าขนส่ง	ค่าสาธารณูปโภค	ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	รวม
1	23,800	560	1,200	300			25,860
15	27,460	670	1,200	300			29,630
30					560		500
รวม	51,260	1,230	2,400	600	560		56,050

รูปที่ 12 รายงานสรุปรายจ่าย

1.2 ขั้นตอนการบันทึกข้อมูลในแต่ละวันไม่ยุ่งยากซับซ้อน	4.10	0.60	มากที่สุด
1.3 ภาษาที่ใช้ในแบบฟอร์มสื่อความหมายชัดเจน (เช่น รายรับ, รายจ่าย)	4.50	0.70	มากที่สุด
รวม	4.80	0.35	มากที่สุด
2. ความครบถ้วนของรายงานทางการเงิน			
2.1 รายงานสรุปรายได้-ค่าใช้จ่ายประจำเดือนครอบคลุมรายการที่เกิดขึ้นจริง	5.00	0.64	มากที่สุด
2.2 รายงานเงินสดและเงินฝากธนาคารช่วยให้ตรวจสอบยอดเงินคงเหลือได้แม่นยำ	4.30	0.70	มากที่สุด
2.3 รายงานแสดงฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานแสดงภาพรวมของกลุ่มได้ชัดเจน	4.20	0.48	มากที่สุด
รวม	4.65	0.40	มากที่สุด
3. การนำไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจ			
3.1 ข้อมูลจากระบบบัญชีช่วยให้ทราบผลกำไร-ขาดทุนที่แท้จริงของกลุ่ม	4.50	0.52	มากที่สุด
3.2 ระบบบัญชีช่วยลดความซ้ำซ้อนและความผิดพลาดในการทำงาน	4.10	0.60	มากที่สุด
รวม	4.60	0.45	มากที่สุด
4. ความเหมาะสมต่อบริบทของวิสาหกิจชุมชน			
4.1 ระบบบัญชีมีความเหมาะสมกับระดับความรู้ความเข้าใจของสมาชิก	3.90	1.05	มากที่สุด
4.2 ท่านมีความมั่นใจและสามารถจัดทำบัญชีได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง	4.20	0.64	มากที่สุด
รวม	4.50	0.50	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 ความพึงพอใจต่อการออกแบบระบบบัญชี สรุปได้ว่า ระบบบัญชีที่พัฒนาขึ้นได้รับการยอมรับจากผู้ใช้งานในระดับสูง ซึ่งสะท้อนถึงความเหมาะสมของรูปแบบ

ระบบบัญชีต่อบริบทของวิสาหกิจชุมชน และศักยภาพในการนำไปใช้เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจทางการเงิน

4. อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบบัญชีวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มผลิตภัณฑ์เครื่องแกงตำมื่อ บ้านเกาะแก้ว จังหวัดสงขลา สามารถอภิปรายผลตามประเด็นสำคัญได้ดังนี้

ประเด็นแรก ผู้วิจัยพัฒนาระบบการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเครื่องแกงตำมื่อบ้านเกาะแก้ว จังหวัดสงขลา ที่บันทึกได้ง่าย สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลรายได้ค่าใช้จ่าย กำไรขาดทุน เป็นต้น รูปแบบแนวทางการจัดทำบัญชีที่เหมาะสม ซึ่งหากมีการบันทึกอย่างต่อเนื่องสามารถใช้เป็นวิเคราะห์แนวโน้มผลการดำเนินงาน ใช้ในการตัดสินใจการบริหารได้

ประเด็นที่สอง ด้านรูปแบบและความเหมาะสมของระบบบัญชี พบว่าการออกแบบระบบบัญชีที่เน้นความเรียบง่ายและสอดคล้องกับวิถีการดำเนินงานจริงของชุมชน ส่งผลให้สมาชิกกลุ่มมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะในด้านรูปแบบเอกสารบันทึกบัญชีที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้คำนึงถึงข้อจำกัดด้านความรู้ความเข้าใจพื้นฐานทางบัญชีของสมาชิก ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุประดิษฐ์ อนุจักรวรรณ, (2566) [5] การลดทอนความซับซ้อนของโครงสร้างบัญชีคู่มือเป็นการบันทึกรับ-จ่ายที่ชัดเจนและการใช้ภาษาที่สื่อความหมายโดยตรง ช่วยลดภาระทางจิตวิทยาและสร้างความมั่นใจในการบันทึกข้อมูลแก่ผู้ใช้งาน สอดคล้องกับแนวคิดการบัญชีเพื่อชุมชนที่มุ่งเน้นการใช้ข้อมูลเพื่อการจัดการภายในมากกว่าการจัดทำเพื่อนำเสนอต่อหน่วยงานภายนอกเพียงอย่างเดียว

ประเด็นที่สาม ด้านการพัฒนาแบบบัญชีเพิ่มประสิทธิภาพในการตัดสินใจ ข้อมูลจากรายงานสินค้าคงเหลือและรายงานสรุปรายได้-ค่าใช้จ่ายที่พัฒนาขึ้น ได้เข้ามาแก้ปัญหาการไม่ทราบต้นทุนที่แท้จริงของกลุ่ม ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญในการดำเนินงานในช่วงที่ผ่านมา สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัมภาภัทร์ วสันต์สกุล, (2567) [6] การที่กลุ่มมีระบบรายงานที่แสดงภาพรวมของผลการดำเนินงานรายเดือนและรายปี ช่วยให้คณะกรรมการกลุ่มสามารถวิเคราะห์เป้าหมายการขายและบริหารจัดการวัตถุดิบเครื่องแกงได้อย่างแม่นยำ ลดการสูญเสียของสดและช่วยในการกำหนดราคาขายมีความสะท้อนต้นทุนที่แท้จริงมากขึ้น

ส่งผลให้เกิดความโปร่งใสในการบริหารจัดการเงินทุน หมุนเวียนและสร้างความเชื่อมั่นให้แก่สมาชิกในกลุ่มในการ แบ่งปันผลประโยชน์ร่วมกันนำไปใช้เป็นข้อมูลในการบริหาร และการตัดสินใจ

อย่างไรก็ตาม แม้ผลประโยชน์ในภาพรวมจะอยู่ในระดับ มากที่สุด แต่ในส่วนของความต่อเนื่องในการใช้งานยังคงเป็น ประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญ เนื่องจากบริบทของวิสาหกิจ ชุมชนมักประสบปัญหาเรื่องความสม่ำเสมอในการบันทึก ข้อมูล [7], [8] ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าการสร้างกลไกการตรวจสอบ ภายในกลุ่มแบบง่ายจะช่วยทำให้ระบบบัญชีที่พัฒนาขึ้นนี้มี ความยั่งยืนและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อกลุ่มในระยะยาว

ผลการวิจัยดังกล่าวสามารถอธิบายได้ในเชิงวิชาการว่า ระบบบัญชีที่มีลักษณะ เรียบง่ายและสอดคล้องกับบริบท ผู้ใช้งาน เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการยอมรับเทคโนโลยี และการใช้งานจริง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการบัญชีเพื่อการ จัดการ ที่เน้นการออกแบบระบบสารสนเทศให้เหมาะสมกับ ผู้ใช้มากกว่าความซับซ้อนทางเทคนิค นอกจากนี้ ยัง สอดคล้องกับแนวคิดของระบบสารสนเทศทางการบัญชี (Accounting Information Systems: AIS) ที่ระบุ ว่า คุณภาพของข้อมูล และ ความง่ายในการใช้งาน เป็น ตัวกำหนดประสิทธิภาพของการตัดสินใจทางธุรกิจ โดยเฉพาะในองค์กรขนาดเล็กหรือวิสาหกิจชุมชนที่มีข้อจำกัด ด้านทรัพยากรและทักษะ ดังนั้น ผลการที่กลุ่มมีความพึง พอใจในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย 4.64) ไม่ได้สะท้อนเพียง ความรู้สึกของผู้ใช้งานเท่านั้น แต่ยังสะท้อนถึง ความเหมาะสมเชิงโครงสร้างของระบบบัญชี ที่สามารถลดความไม่ แน่นนอน ในการตัดสินใจ และเพิ่มความโปร่งใสในการบริหาร จัดการทางการเงิน

ข้อเสนอแนะ

1. เชิงปฏิบัติ จากผลการวิจัย หน่วยงานสนับสนุน วิสาหกิจชุมชน ควรส่งเสริมการพัฒนาระบบบัญชีในรูปแบบ ที่เรียบง่ายและเหมาะสมกับบริบทของแต่ละกลุ่ม โดยเน้น การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติและการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง
2. เชิงวิจัย สำหรับการศึกษาค้างต่อไป ควรขยาย ขอบเขตการวิจัยไปยังวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่อื่น เพื่อทดสอบ ความสามารถในการประยุกต์ใช้ของระบบบัญชีในบริบทที่ แตกต่างกัน นอกจากนี้ ควรมีการพัฒนาาระบบบัญชีใน รูปแบบดิจิทัล เช่น Mobile Application เพื่อเพิ่มความ สะดวกในการใช้งาน และศึกษาผลกระทบต่อประสิทธิภาพ ทางการเงินในระยะยาว รวมถึงการใช้วิธีวิจัยเชิงทดลอง หรือกึ่งทดลอง เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลของระบบบัญชี อย่างเป็นระบบมากขึ้น และควรมีการจัดทำ คู่มือการใช้งาน

ระบบบัญชีสำหรับวิสาหกิจชุมชน ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ ได้จริง เพื่อช่วยลดข้อจำกัดด้านความรู้ทางบัญชีของสมาชิก ในชุมชน

จากผลการวิจัยที่กล่าวข้างต้น สามารถสังเคราะห์ได้ว่า การพัฒนาระบบบัญชีสำหรับวิสาหกิจชุมชนจำเป็นต้อง คำนึงถึงความสอดคล้องกับบริบทของผู้ใช้งานเป็นสำคัญ โดยเฉพาะในด้านระดับความรู้ ความสามารถ และลักษณะ การดำเนินงานของกลุ่ม ทั้งนี้ ระบบบัญชีที่มีความเรียบง่าย ครอบคลุม และสามารถสะท้อนข้อมูลทางการเงินได้อย่าง ถูกต้อง จะเป็นเครื่องมือสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการ บริหารจัดการและการตัดสินใจของวิสาหกิจชุมชน

5. สรุป

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้สรุปผลได้ว่า ระบบบัญชีที่ เหมาะสมสำหรับกลุ่มผลิตภัณฑ์เครื่องแกงตำมือ บ้านเกาะ แด้ว คือระบบบัญชีที่ผ่านการประยุกต์ให้เข้ากับบริบทการ ผลิตและการจัดการของชุมชน โดยประกอบด้วย 3 ส่วนหลัก ได้แก่ 1) ส่วนการบันทึกรายการรายวัน (รายรับ-รายจ่าย) 2) ส่วนการควบคุมวัตถุดิบและสินค้าคงเหลือ และ 3) ส่วนการ สรุปผลรายงานทางการเงินรายเดือนและรายปีผลการทดลอง ใช้ระบบบัญชีพบว่า สมาชิกกลุ่มมีความพึงพอใจต่อระบบที่ พัฒนาขึ้นในภาพรวมระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.64 ระบบดังกล่าวสามารถช่วยแก้ปัญหาการขาดระบบ สารสนเทศทางการเงินของกลุ่มได้เป็นอย่างดี ช่วยให้กลุ่ม ทราบถึงฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานที่ถูกต้อง แม่นยำ ข้อมูลบัญชีที่ได้ไม่ได้เป็นเพียงตัวเลขเพื่อการสรุป ยอดเท่านั้น แต่เป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้สนับสนุนการ ตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ ทั้งในด้านการจัดซื้อวัตถุดิบ การกำหนด ราคาสินค้า และการวางแผนการผลิตเพื่อเพิ่มผลกำไร สรุปได้ ว่าการพัฒนาาระบบบัญชีที่มีความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับ ศักยภาพของคนในชุมชน เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยยกระดับ มาตรฐานการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็ง และพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

6. กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์ เครื่องแกงตำมือ บ้านเกาะแด้ว จังหวัดสงขลา ที่ให้ความ อนุเคราะห์ในการศึกษาข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัย

7. เอกสารอ้างอิง

- [1] สุภาวดี สมศรี สมศรี, “การศึกษาสภาพการจัดทำบัญชีตามแนวทางของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนจันทมะพร้าวทับสะแก อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์”, *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ*, 10(2), (2567), หน้า 179–187.
- [2] ชลชนก โฆษิตคณิน, “ปัญหาอุปสรรคและแนวทางการพัฒนาการจัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนจังหวัดนครปฐม”, *วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ และ ศิลปะ*, 10(3), (2560), หน้า 21–39.
- [3] วิทยา ขาวขจร, “การจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดพัทลุง”, *วารสารบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 16(4), (2567), หน้า 1-22.
- [4] แสงประสิทธิ์, เมธาสิทธิ์, “ปัญหาการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่”, *วารสารบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*, 7(3), (2564), หน้า 206-213.
- [5] อุประดิษฐ์ อนงค์วรรณ, “ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการจัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอเมืองจังหวัดลำปาง”, *วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 9(6), (2566), หน้า 57-71.
- [6] อภิภาภัทร์ วสันต์สกุล, “การพัฒนาการจัดทำบัญชีของกลุ่มธุรกิจชุมชนแบบมีส่วนร่วม ชุมชนบ้านท่าดีหมี ตำบลปากตม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย”, *วารสารบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี*, 13(1), (2567), 125–146.
- [7] Mitchell, F., Reid, G., & Smith, J. (2020). Management Accounting for Small Businesses. *International Journal of Accounting*, 55(2), 120–135.
- [8] Chenhall, R. H. (2022). Management control systems design. *Accounting, Organizations and Society*.